

Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi

Halil CANAVAR

hc-0903@hotmail.com

Orcid:0009-0002-7815-765X

Milli Eğitim Bakanlığı

Emine ŞENOL

eminetaspnar@gmail.com

Orcid: 0009-0009-4217-1653

Milli Eğitim Bakanlığı

İsmail Gürkan GÜRER

gurkangurer@msn.com

Orcid: 0009-0004-0745-1821

Milli Eğitim Bakanlığı

Özkan SUNTURLU

ozkan_sunturlu@hotmail.com

Orcid:0009-0008-7243-8569

Milli Eğitim Bakanlığı

Atıf: Canavar, H., Şenol, E., Gürer, İ.G. ve Sunturlu, Ö. (2024). Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi. International Journal of Original Educational Research, 2(1), 458-468.

Özet

İnsanlar arasındaki iletişim, tarih boyunca çeşitli araçlarla gerçekleşmiş olup, en yaygın tercih edilenlerden biri "konuşma" olmuştur. Eğitim-öğretim süreci, iletişimin vazgeçilmez bir parçası olduğu için sınıf ikliminin oluşturulması, yeni bilgilerin aktarılması ve diğer konularda iletişim kaçınılmazdır. Öğretmenler, sınıfın lideri ve rehberi olarak kabul edildiğinden, iletişim becerilerine ve dolayısıyla konuşma becerisine sahip olmaları beklenir. Sınıf içinde yaşanabilecek iletişimsel kopukluklar, öğrenmeyi etkileyebilir, bu nedenle öğretmenlerin konuşma kaygıları sınıflardaki eğitim kalitesini etkileyebilir düşüncesi hakimdir. Son yıllarda özellikle öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerine yapılan çalışmaların sayısında artış gözlemlenmektedir. Yeni üniversiteler ve fakültelerin açılmasıyla birlikte eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmen sayısındaki artış, öğretmenlik mesleğinin nicelik ve nitelik açısından etkilenip etkilenmediği konusunu düşündürücü hale getirmiştir. İletişim becerileri de bir nitelik olarak değerlendirilebileceğinden, olumsuzlukların önceden fark edilip giderilmesi için bu konuda gerekli çalışmaların yapılması önemlidir. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını belirleyerek bu konuda alınabilecek önlemler için bir kaynak olmaktır. Bu amacı gözeterek, araştırmanın hem Milli Eğitim Bakanlığı hem de literatür açısından önemli bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. İnsanlar arası iletişimde vazgeçilmez bir araç olan konuşma becerisi, öğretmenler için bilgi aktarımının temel aracıdır. Bu nedenle, sınıf öğretmenleri, sınıf ortamında öğrencilere bilgiyi en anlaşılır ve etkili şekilde iletebilmelidir. Ancak, sınıf öğretmenlerinin konuşma kaygısı yaşaması, sınıf içi iletişimi olumsuz etkileyebilir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırma, sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarına etki edebilecek faktörleri ortaya koymayı amaçlamakta ve böylece öğretmen adaylarının sahaya çıkmadan önce bu kaygılarıyla baş etmelerine yardımcı olacak önlemler geliştirmeye katkı sağlamaktadır. İnsanların duygularını, düşüncelerini ve isteklerini ifade etmek için kullandıkları dil, konuşma sürecinin temel bileşenlerindedir. Konuşma becerisi, fiziksel, fizyolojik ve psikolojik unsurların kompleks bir bileşimini içerir. Ayrıca etkili bir konuşma için konuşmacının belirli becerilere sahip olması gereklidir. Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının konuşma kaygısıyla başa çıkma yeterliliklerini farklı değişkenler açısından incelemektir. Öğretmen adayları, konuşma kaygısı yaşadıklarının farkında olup bu konuda kendilerini geliştirmek için çaba göstermektedirler. Üniversiteler, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını azaltmada önemli bir rol oynamakta ve adayların bu konuda desteklenmesi gerektiğini bilmektedirler. Öğretmen adayları, üniversitelerden bu konuda destek beklemekte ve gelecek nesiller için etkili bir eğitim sağlayabilmek adına bu kaygıların giderilmesini talep etmektedirler. Bu sebeple, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının üniversite eğitimi sırasında ele alınması ve ortadan kaldırılması, gelecek eğitimcilerin daha sağlıklı bir şekilde sahaya çıkmaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Sınıf Öğretmeni, Konuşma Kaygısı.

Examining The Speaking Anxiety Of Teacher Candidates

Abstract

Communication between people has occurred through various means throughout history, and one of the most commonly preferred ones has been "speech". Since the education-training process is an indispensable part of communication, communication on creating a classroom climate, transferring new information and other issues is inevitable. Since teachers are considered the leaders and guides of the classroom, they are expected to have communication skills and therefore speaking skills. Communication gaps that may occur in the classroom can affect learning, so it is thought that teachers' speaking concerns may affect the quality of education in the classroom. In recent years, there has been an increase in the number of studies on the speaking anxiety of prospective teachers. The increase in the number of teachers graduating from education faculties along with the opening of new universities and faculties has made it questionable whether the teaching profession has been affected in terms of quantity and quality. Since communication skills can also be considered as a quality, it is important to carry out the necessary work on this issue in order to detect and eliminate negativities in advance. Therefore, the aim of this research is to determine the speaking anxiety of teacher candidates and to be a resource for precautions that can be taken in this regard. Considering this aim, it is thought that the research can make a significant contribution to both the Ministry of National Education and the literature. Speaking skill, which is an indispensable tool in interpersonal communication, is the basic tool of knowledge transfer for teachers. Therefore, classroom teachers should be able to convey information to students in the most understandable and effective way in the classroom environment. However, classroom teachers experiencing speaking anxiety may negatively affect classroom communication. The purpose of this research is to examine the speaking anxiety of classroom teacher candidates in terms of various variables. The research aims to reveal the factors that may affect the speaking anxiety of classroom teacher candidates and thus contributes to developing measures to help teacher candidates cope with these concerns before going into the field. The language that people use to express their feelings, thoughts and wishes is one of the basic components of the speech process. Speaking skill involves a complex combination of physical, physiological and psychological elements. In addition, for an effective speech, the speaker must have certain skills. The purpose of this study is to examine teacher candidates' ability to cope with speaking anxiety in terms of different variables. Teacher candidates are aware that they have speaking anxiety and they strive to improve themselves in this regard. Universities play an important role in reducing the speaking anxiety of teacher candidates and they know that candidates need to be supported in this regard. Teacher candidates expect support from universities on this issue and demand that these concerns be resolved in order to provide effective education for future generations. For this reason, addressing and eliminating the speaking concerns of teacher candidates during university education is of great importance for future educators to enter the field in a healthier way.

Key Words: Primary School, Classroom Teacher, Speech Anxiety.

GİRİŞ

İnsanlık tarihinde, ilk çağlardan günümüze kadar dil, yazılı ve sözlü iletişimde vazgeçilmez bir rol oynamıştır. İletişim aracı olarak dil, insanların duygularını, düşüncelerini ve bilgilerini aktarmak için en etkili araçlardan biri olmuştur. İnsanlar zaman içinde iletişimi daha da geliştirmek amacıyla dilin farklı yönlerini keşfetmişlerdir. Mağara resimlerinden günümüzdeki çeşitli iletişim dillerine kadar, insanlar kendilerini ifade etmek için çok sayıda seçenek geliştirmiştir. Dilin yapılanması, bir toplumun yaşam tarzından, coğrafi koşullarına kadar geniş bir yelpazede etkileşimde bulunmaktadır. Bu çaba, dilin sadece kelimelerin anlamlarıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda kültür, dünya görüşü ve çevresel faktörlerle de derinlemesine bağlantılı olduğunu göstermektedir (Yılmaz, 2012). İnsanlar, diğer insanlarla etkileşimde buldukça, daha sağlıklı bir yaşam sürerler ve karmaşadan uzaklaşırlar. İletişim, kısaca insanların düşüncelerini, duygularını, isteklerini ve sahip oldukları bilgileri birbirleriyle paylaşma sürecidir. Bu olguları daha etkili bir şekilde iletebilmek için iletişim, kaçınılmaz bir süreç haline gelir (Temizyürek, Erdem, & Temizkan, 2017).

Öğretmenlik mesleğinde, etkili bir şekilde anlatma becerisi büyük bir öneme sahiptir. Anlatımın temelinde konuşma eylemi yer alır ve bu eylemde yaşanabilecek kaygılar, öğretmenlik mesleğinde olumsuz sonuçlar doğurabilir. Çünkü konuşma eylemi, öğretmenin öğretim sürecindeki en temel araçtır. Bu nedenle, bir kişinin kaygı seviyesi normal düzeyde olduğunda, kişi daha doğru kararlar alabilir, kendini olumlu bir şekilde motive edebilir ve bu pozitif enerjiyi kullanarak çalışma verimliliğini artırabilir (Burkovik, 2009). Özetle, ortalama düzeydeki bir kaygı durumuna sahip olmak, herhangi bir konuşma yapılırken kişinin konuya hazırlık ve sunum aşamalarında motive olmasına yardımcı olabilir. Dolayısıyla, kaygı düzeyinin birey için önemi büyüktür.

Sonuç olarak, bireyin hayatının farklı evrelerinde karşılaşabileceği olaylarla başa çıkabilmesi, etkili iletişim kurabilmesi ve kendini doğru bir şekilde ifade edebilmesi için, konuşma kaygısı düzeyinin ortalamadan düşük olması arzu edilir. Konuşma kaygısının azaltılabilmesi için, konuşma odaklı eğitimlerin uygulanması ve bu becerilerin yaşantılarla pekiştirilmesi önemlidir. Ayrıca, öğretmenin sadece sınıf içinde değil, toplum içindeki konumu ve rolü, kurduğu iletişimin kalitesine bağlı olarak şekillenir. Öğretmenin hem sınıf içinde hem de dışında saygınlık kazanması, mesleki başarısını olumlu yönde etkiler. Unutulmamalıdır ki, toplumda saygınlığı olan bireyler daha etkili bir şekilde dinlenirler. Dinleme ve anlatma, öğretmenlik mesleği için kritik öneme sahip olan iki ayrılmaz eylemdir. Her yeni çaba, öğretmenin kalitesini artırarak ülkenin eğitimine katkı sağlar. Bu nedenle, yapılan araştırma öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını ve nedenlerini ortaya koymak açısından büyük öneme sahiptir.

Konuşma Kaygısı

Konuşma kaygısı, bireyin belirli bir problemi olmasa da hissettiği korkudur. Türkçe Sözlük'te kaygı, endişe ve üzüntü gibi düşüncelerle ilişkilendirilir. Bu duygu, insanların temel duygularından biri olup, sık sık ve çeşitli derecelerde yaşanabilir ve kişiyi olumsuz yönde etkileyebilir (Melanlıoğlu, Demir, 2013). Konuşma kaygısı fazla olan bireyler, konuşma yapacakları gün öncesinde ve konuşma gününde çeşitli belirtilerle karşılaşabilirler. Bu belirtiler arasında uykusuzluk, çarpıntı, gerginlik, korku, sinirlilik, olumsuz düşünceler, baş ve karın ağrısı, mide bulantısı, solunum zorluğu, terleme, kâbus görme, iştah kaybı ve durgunluk gibi çeşitli fiziksel ve duygusal belirtiler bulunmaktadır (Sofu, 2012).

Konuşma kaygısı yaşayan bireyler genellikle problemin kendilerinden kaynaklandığını düşünürler. Bu durumda, ilk uzman müdahalesinin, bireylerin olumsuz duygu ve düşüncelerinden kurtulmalarını sağlamak ve dil becerilerindeki eksiklikleri gidermek için çalışmalar yapmak olduğu düşünülür (Özdemir, 2019). Konuşma kaygısı yoğun bir şekilde

yaşayan insanlar, sadece fiziksel olarak uyarılmakla kalmaz, aynı zamanda kendi performanslarının yeterli olup olmadığı konusunda da büyük bir korku hissederler (Sofu, 2012).

Konuşma kaygısı, bireyin akademik başarısını olumsuz etkileyebilen bir engel olarak ortaya çıkar. Ders içinde arkadaşları ve öğretmeni ile etkileşimde bulunmaktan çekinen, konuları anlamadığında soru sormakta çekingen davranan ve öğretmenin sorularına cevap vermekten kaçınan öğrencinin, dersi tam anlamıyla kavraması mümkün değildir. Aynı zamanda konuşma kaygısı, mesleki başarıyı da etkileyebilir. Özellikle takım çalışmalarının ön planda olduğu işlerde ve öğretmenlik, avukatlık, politikacılık gibi mesleklerde, etkili konuşma becerisi büyük bir öneme sahiptir (Yıldırım, 2015). Bir kişinin konuşma becerisi üzerinde olumlu bir tutum sergilemesi, konuşmanın başarılı bir şekilde gelişmesine ve akıcı bir şekilde gerçekleşmesine katkıda bulunabilir. Konuşma kaygısı ise bireyin konuşma yeteneğini, becerisini ve isteğini her aşamada etkileyebilir (Melanlıoğlu, Demir, 2013).

Konuyla ilgili yapılan literatür incelemesi, konuşma kaygısının diğer kaygı durumları arasında öne çıkan bir durum olduğunu göstermektedir. Kaygılı bireyler, sağlıklı bir iletişim kurmakta zorlanabilir ve iletişimin amaçlarına ulaşırken sorunlar yaşayabilirler (Andrade, Williams, 2009'dan aktaran Deringöl, 2018: 23). Günlük yaşamımızda en sık başvurduğumuz iletişim yöntemi olan konuşma, olası bir konuşma kaygısının iletişimde aksaklıklara yol açabileceği bir durumdur.

Öğretmenin, sınıf içinde ders aktarırken veya öğrencilerle iletişim kurmaya çalışırken kaygı yaşaması ve pasif bir şekilde konuşması, öğrencinin derse olan ilgisini azaltabilir ve dersi etkili bir şekilde takip etmesini engelleyebilir (Katrancı, Kuşdemir, 2015). Bu sebeple, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının tespit edilmesi ve bu konuda önlemler alınması son derece önemlidir. Özellikle ilköğretim düzeyindeki sınıf öğretmenlerinin konuşma kaygısından arınmış, rahat ve etkili bir dil kullanmaları beklenmektedir, çünkü bu, eğitim kalitesi ve sınıf atmosferiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi ve gerekli çalışmaların yapılması, eğitime önemli katkılar sağlayabilir.

Konuşma Kaygısının Nedenleri

Tasalanma veya kuruntu yapma, toplumda sıkça bilinen kaygı bozukluklarından biridir. Bireyin, kendi zihninde kurduğu korkuların gerçekleşeceğine dair inanması sonucunda ortaya çıkar. Bu durum, bedende titreme, nefes almada zorluk, çarpıntı, yanma hissi ve kontrolünü kaybetme gibi belirtilerle kendini gösterebilir. Bu belirtiler, bireyin günlük yaşamında sık sık karşılaştığı durumlar arasındadır (Kartal, 2019: 21).

Genetik predispozisyonlar, bilinçaltındaki iç çatışmalar, şartlanma sonucu edinilen korkular ve kişinin yetiştirilme tarzı ile bazı fiziksel sağlık sorunları, kaygının ortaya çıkmasında etkili olan faktörlerdir. Araştırmalar, ebeveynlerin ilgisiz, baskıcı veya aşırı koruyucu davranışlarının, çocukların kaygı düzeylerinin artmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu durum, aile dinamiklerinin çocukların duygusal ve zihinsel sağlığını etkileyebileceğini vurgulamaktadır (Kartal, 2019: 21).

Kişinin endişe durumunun gerçekleşen olaylara göre aşırı olduğunu fark etmesine rağmen, bu durumu kontrol etmekte güçlük çekebilir. Duygularımız, düşüncelerimiz ve vücut durumumuz arasında karmaşık bir etkileşim vardır. Bu etkileşim bazen hayatımıza olumlu bir şekilde katkıda bulunurken, zaman zaman da zararlı bir çatışmaya dönüşebilir (Ünal, 2016). İşimi kaybetme korkusu, evime hırsız gireceği endişesi, sınıfta kalmanın sonuçları, telefonun olumsuz bir çağrı alması gibi birçok örnek, olumsuz düşüncelerin yaşamımıza olumsuz etkiler yapabileceği ve birey ile kendi içinde çatışmalara yol açabileceği durumları gösterir. Önemli olan, bireyin karşılaştığı tehlikeleri abartmamak ve olumsuz düşüncelerle kendisi arasında zararlı bir çatışma oluşturmamaktır (Sofu, 2012).

Öğretmenlik Mesleği ve İletişim

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun hedeflerine bakıldığında, vurgulanan amaç ülkenin milli değerlerine sahip, ahlaklı ve sorumluluk sahibi bireylerin yetiştirilmesidir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Bu hedefin başarılmasında en büyük sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Öğretmen, TDK'ye göre bilgi aktarımını meslek edinmiş bir birey olarak tanımlanmıştır. Ancak bu tanım, öğretmenlik mesleğinin derinliklerine inildiğinde yetersiz kalabilir. Topçu'nun ifadesine göre, öğretmen sadece bilinmeyen bilgiyi öğrencilere aktaran biri değildir; zaten bu işi kitaplar yapmaktadır. Öğretmen, sadece verilen bilgiyi aktarmakla yetinerek, görevini tam olarak yerine getirmemiş olur; çünkü öğretmen, rutin bir memur gibi davranarak öğrencilere yol gösteren, eğiten ve her türlü davranışlarından sorumlu olan biridir. Öğretmenlik, çocukların zihinsel gelişimlerinin emanet edildiği bir görevdir ve öğretmenden sadece bilgi aktarımını beklenmemelidir. Öğretmen, öğrencilere yol gösteren, eğiten ve çocuğun eğitim ve bakımından sorumlu olduğunun bilincinde olan bir birey olmalıdır (Topçu, 2016). Bu açıdan öğretmenlik mesleğinin bir dizi beceriyi içerdiği görülmektedir. Öğretmenlik mesleği için gerekli olan becerilerin, öğretmenin mesleğe başlamadan önce kazanılmış olması, sadece öğretmenin mesleki başarısına değil, aynı zamanda yetiştirdiği neslin başarısına da olumlu bir etki yapacaktır.

Kamu kurumlarında çalışan diğer personelle karşılaştırıldığında, öğretmenler daha geniş bir insan ağıyla iletişim kurarlar. Öğretmenlik mesleğinde iletişim sadece öğrencilerle sınırlı kalmaz; aynı zamanda okul, veli ve toplumla da iç içe geçmiştir. Toplumla olan etkileşimlerde, çalışılan yerin yapısı önemlidir. Köy ve şehir merkezinde çalışan bir öğretmene yönelik beklentiler farklılık gösterebilir. Geçmişte köy öğretmenlerinin, köyün liderleri olan muhtar ve imam gibi önemli figürlerle yakın ilişkiler içinde oldukları bilinmektedir. Ancak, öğretmenin çalışma yeri neresi olursa olsun, en önemli iletişim ve etkileşim grubu öğrencilerdir. Bu iletişim ve etkileşim sadece eğitim süreciyle sınırlı kalmaz; bazen ömür boyu süren güçlü bağlar şeklinde kendini gösterebilir. Öğretmenlik mesleğini etkili bir şekilde yerine getiren öğretmenler, bir çocuğun hayatında ilk öğretmen olarak unutulmaz anıların mimarı olabilirler (Küçükbayrak, 2021: 13-14).

Öğretmen adaylarının, hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşma esnasında yaşayabilecekleri konuşma kaygısı, mesleki yeterlik aşamalarındaki duyuşsal becerilerini de etkileyebilir. Duyuşsal açıdan öğrenme sürecine yapılan katkılar, bilişsel öğrenmeyi daha kalıcı hale getirebilir (Gömleksiz ve Kan, 2012). Öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri, dil-toplum ilişkisi bağlamında oldukça kritik bir role sahiptir. Öğrenciler için rol model olan öğretmenlerin konuşmaya dair düşünceleri olumlu ve arzulanabilir bir seviyeye getirilmelidir (Sevim, 2012, Çodur, 2019: 10).

Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri

Öğretmenlik mesleği, diğer mesleklerden farklı olarak iletişim ve etkileşim odaklıdır, bu da öğretmenleri özel kılan kişisel ve mesleki niteliklerle donatır. Ülkemizde öğretmen olmanın temel şartı, ilgili alanda üniversite eğitimi almaktır. Üniversitelerde edinilen bu eğitim, öğretmenleri mesleklerine hazırlar. Ancak mesleki eğitimin yanı sıra, iyi bir öğretmende bulunması gereken kişisel özellikler de vardır. Bu nitelikler, öğretmenin toplum içindeki konumunu belirler ve öğrenciler üzerindeki etkisini şekillendirir. Bu sebeple, öğretmenlik sadece bilgi aktarımını değil, aynı zamanda öğrencilerle doğru iletişim kurma ve onları etkileme sanatıdır (Küçükbayrak, 2021: 14).

İyi bir öğretmen olmanın temelinde, pek çok araştırma yapılmış ve farklı görüşler ortaya konmuştur. Ancak bir öğretmenin gerekli özellikleri şu şekilde özetlenebilir: İlk olarak, empati yeteneği önemlidir; öğrencilerin duygusal ve akademik ihtiyaçlarını anlamak ve onlara uygun destek sağlamak için empati kurabilmek gereklidir. İkinci olarak, esneklik ve adaptasyon kabiliyeti önemlidir; değişen öğrenme ortamlarına ve öğrenci ihtiyaçlarına uyum

sağlayabilme yeteneği, etkili öğretmenlerin önemli özelliklerindedir. Üçüncü olarak, motivasyon ve ilham verme yeteneği vardır; öğrencileri öğrenmeye teşvik etmek ve onlarda merak uyandırmak, başarılı bir öğretmenin anahtarlarından biridir. Son olarak, pozitif iletişim becerileri gereklidir; öğrencilerle sağlıklı ilişkiler kurmak ve olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmak, öğretmenlerin başarısını artırır. Bu özellikler, iyi bir öğretmenin temelini oluşturur ve etkili bir öğrenme deneyimi sağlar (Çelikten, Şanal, Yeni, 2005).

Bu niteliklerin yanı sıra, öğretmenin etkinliğini artırabilecek bir dizi özellik de bulunmaktadır. Sabırlı, saygılı, motive edici, liderlik yeteneğine sahip, etkili, düzenli, sevgi dolu, gülyüzlü ve teşvik edici gibi özellikler, öğrencilerin kişisel gelişiminde etkili olabilir ve onlara rol model olabilir (Çelikten vd., 2005). Bir öğretmenin nitelikleri arasında net iletişim kurabilme, istenileni açık bir şekilde ifade edebilme, çevresiyle etkili bir iletişim kurabilme ve duyarlı olabilme gibi yetenekler bulunmalıdır (Yüksel, 2001).

Bu özelliklere odaklandığımızda, öğretmenlerin bu niteliklere sahip olmaları genel olarak iletişim becerileri ile ilişkilendirilebilir. Güçlü iletişim becerilerine sahip bir öğretmen, öğrencilerle kurduğu sağlam bağlar sayesinde onları yönlendirebilir, kontrol edebilir ve ileriye taşıyabilir. Sınıf ortamında kurulan bu güçlü bağlar, eğitim sürecine olumlu katkılarda bulunabilir (Küçükbayrak, 2021: 14).

Öğretmenlik Mesleğinde İletişimin Önemi

Eğitimde öğrencilerin odak noktasında olması ve öğretmenlerin öğretme rolünü üstlenmesi, eğitim süreçlerinde öğretmen ile öğrencinin ortak bir paydada buluşmasını gerektirir. Bu ortak paydanın sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için her iki tarafın da birbirini anlama becerisine sahip olması ve etkili bir iletişim içinde olması önemlidir. İletişim sürecinde öğretmen, kendi iletişim tarzının farkında olmalı, ardından öğrencinin kişilik özelliklerini anlamalı ve bu bilgileri öne çıkararak iletişim kurma çabasına girmelidir (Çuhadar, Özgür, Akgün, Gündüz, 2014).

Öğretmen ve öğrenci arasında kurulan ortak yaşantıların iletişimdeki etkinliği, iletişimin sağlanmasıyla doğru orantılı olarak artacaktır. Bu alanda oluşturulan güven ve birlikte hareket etme, büyük önem taşımaktadır. Bu güven ve işbirliği ortamı, öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi güçlendirerek iletişimi kolaylaştırır. Diğer bir perspektiften bakıldığında, iletişimin kolaylaşması bu ortak alanın genişlemesine katkı sağlar. Dolayısıyla, öğretmenler iletişimlerini bu ortamı göz önünde bulundurarak öğrencilerin anlayabileceği şekilde düzenlemelidir (Tomul, 2012).

Eğitim alanında etkili bir iletişim için, öncelikle öğretmenin konuyu etkili bir şekilde aktarabilmesi ve doğru bir iletişim kurabilmesi gereklidir (Vatansever-Bayraktar, 2015). Ayrıca, öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkinin niteliği, öğrencilerin ders başarısı ve davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Öğrenciler, sevecen ve dostça davranan öğretmenlere karşı daha olumlu bir yakınlık hissi geliştirirler (Celep, 2002). Bu nedenle, öğretmenlerin iletişim yeteneklerinin yüksek düzeyde olması son derece önemlidir. İletişimin temelinde en çok tercih edilen biçimin konuşma olması, olası konuşma kaygılarının ve bunun sonucunda ortaya çıkabilecek olumsuz dışı vurumların iletişimi ve dolaylı olarak öğretimin kalitesini etkileyebilir. Aynı şekilde, öğrencilerin öğretmenlerine olan algıları ve ilişkileri üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir. Bu nedenle, bu olumsuzlukların öğrenci davranışlarında da zararlı sonuçlara yol açabileceği düşünülebilir (Küçükbayrak, 2021: 15).

Okul içinde öğrenci davranışlarından sadece öğretmenin sorumlu olduğu düşünülen yaygın bir görüş olsa da, olumsuz davranışların ele alınmasında velilerle birlikte ortak kararlar almak önemlidir (Hoşgörür, 2005'ten aktaran Çayak, Ergi, 2015: 60). Öğrenciler, öğretmen ve veli arasında sürdürülen etkileşimin farkında olduklarında, olumsuz durumların çözümüne yönelik daha olumlu tavırlar sergileme eğilimindedirler (Celep, 2002). Aile tarafından evde belirlenen kurallara uyan çocuklar, bu disiplini okul ortamına da taşıyarak yeni kurallara daha

kolay adapte olabilirler. Dolayısıyla, veli-öğretmen iletişimi, öğretmenin olumsuz davranışlarıyla başa çıkma ve disiplini sağlama konusunda işleri kolaylaştırabilir (Yüksel, 2007).

Güçlü bir iletişimin tesisi, öğretmenin iletişim becerilerine dayanmaktadır; zira öğretmen, bulunduğu ortamda lider konumunda olup, iletişim düzeyini belirleyen bir rol üstlenir. Öğretmen, veli ve öğrenci arasındaki iletişimde potansiyel sorunlar, eğitime olumsuz etkiler yaratabilir. Bu durum, gelecek neslin, Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen hedeflere uygun bir şekilde yetiştirilmesinde zorluklara yol açabilir. Öğretmenlerin etkili bir şekilde yetiştirilmesi, gerekli donanımına sahip olarak mesleğe başlamaları ve kişisel olarak gelişim sağlamaları, öğretmenlik mesleği açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, konuşma kaygısının iletişimde olumsuz bir etki yaratması, öğretmenlik mesleği için önemli bir konu olarak öne çıkmakta ve bu alanda daha fazla araştırma yapılmasını gerektirmektedir (Küçükbayrak, 2021: 15-16).

Öğretmen Adayların Konuşma Kaygıları

Bireyin kendini topluluk önünde etkili bir şekilde ifade etmesi her meslek alanında önemlidir, ancak öğretmenlik mesleğinde bu becerinin daha fazla öneme sahip olduğu görülebilir. Diğer mesleklerde topluluk önünde konuşma gereksinimi olmayabilir, ancak öğretmenlik mesleği bu yeteneği gerektirir (Akkaya, 2012). Gelecekte örnek birer figür olacak olan öğretmen adayları, mesleki hayatlarında yapacakları planlı veya plansız konuşmalar nedeniyle etkili bir konuşmacı olmalarından beklenir (Akkaya, 2012). Bir öğretmen, ses tonunu başarılı bir şekilde düzenleyebilmeli, nazik bir üslup kullanmalı, konuşma süresini kontrol edebilmeli ve konuşurken vurgu ve tonlamalara dikkat etmelidir (Engin, Aydın, 2010). Her ne kadar öğretmenlerden etkili bir konuşma beklense de, topluluk önünde konuşma yapmak, öğretmenler ve eğitimciler için endişe uyandıran bir deneyim olarak algılanabilir (Ayres, Hopf, 1993). Öğretmenlerin iyi bir konuşmacı olmaları, lisans eğitimleri sırasında iyi bir konuşma eğitimi almaları ve konuşma kaygılarını gidermeleri gereklidir. Topluluk önünde konuşma becerisi, lisans öğrencilerinin eğitim ve kariyerleri boyunca kullanacakları kritik bir yetenektir. Bu nedenle, topluluk önünde konuşma yeteneğini geliştiren ve öğrencilerin konuşma becerilerini artıran derslerin lisans programlarında yer alması önemlidir (Gallego, McHugh, Panttonen, 2021). Türkiye'deki eğitim fakültesi öğrencilerinin lisans programlarında bu konuyla ilgili çeşitli derslerin olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, geleceğin öğretmenleri olacak olan öğretmen adaylarının iyi bir konuşmacı olabilmek için konuşma kaygısı yaşamamaları gerektiğini vurgulayabilir.

Konuşma kaygısı, öğretmen adaylarının üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Bu konuda yapılan araştırmalardan biri, Gallego ve diğerleri (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaya göre, eğitim fakültesi ve dil merkezindeki öğrencilerin %57'si konuşma yaparken yüksek düzeyde kaygı duymaktadır. Aynı zamanda, topluluk önünde konuşma yaparken bu oran %50 olarak belirlenmiştir.

Tolun ve Güvey Aktan (2020) tarafından yapılan başka bir çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı incelenmiştir. Bu araştırma, kadın öğretmen adaylarının erkeklere göre daha kaygılı olduklarını ortaya koymaktadır. Ancak, başarılı oldukları alan, yetiştikleri yerleşim yeri, ailelerinin ekonomik düzeyi ve anne babalarının öğrenim durumu gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar, konuşma kaygısının cinsiyetle ilişkili olabileceğini, ancak diğer faktörlerin de bu kaygı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Yirci, Kartal, Özdemir, Karaköse ve Kocabaş (2018) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin konuşma kaygısının cinsiyete göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu araştırma, Topluluk Önünde Konuşma Kaygısının Kişisel Raporu'nu Türkçe'ye uyarlamış ve öğrencilerin konuşma kaygısı üzerinde cinsiyetin belirleyici bir faktör olmadığını göstermiştir.

Katrancı ve Kuşdemir (2015) tarafından yürütülen bir çalışmada, Sözlü Anlatım dersindeki uygulamaların öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu araştırma, Sözlü Anlatım dersinden önce öğretmen adaylarının %66'sının topluluk önünde konuşma yapmak istemediğini ortaya koymuştur. Arslan (2012) ise öğrencilerin topluluk karşısında konuşurken yaşadığı çeşitli psikolojik, görme ve solunum sorunları, fiziksel sorunlar gibi konuları ele aldığı bir çalışma gerçekleştirmiştir. Akkaya (2012) başka bir çalışmada, öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada, öğrencilerin topluluk karşısında konuşma sorunlarının psikolojik sorunlar kategorisi altında değerlendirildiği belirtilmiştir. Bu çalışma, öğretmen adaylarının topluluk önünde konuşma sorunlarına odaklanarak, bu sorunların genellikle psikolojik açıdan kaynaklandığını vurgulamıştır.

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının konuşma becerilerini etkileyebilecek konuşma kaygısıyla başa çıkma zorluğu yaşadıkları ve bu kaygıların kökenlerini anlamak adına detaylı bir araştırmanın gerekli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, mevcut literatürde öğretmen adaylarının konuşma kaygısıyla ilgili birçok çalışma yapıldığı, ancak bu kaygıların yöresel ağzın etkisiyle nasıl ilişkilendirildiği konusunda yeterli araştırma bulunmadığı gözlemlenmektedir. Yapılacak olan araştırmanın, bu noktada alan yazınına önemli bir katkı sağlayabileceği ve öğretmen adaylarının konuşma kaygılarına etki eden faktörleri daha iyi anlamamıza yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, araştırmacılara ve eğitim fakültesi öğretim elemanlarına, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarına yöresel ağzın potansiyel etkilerini değerlendirme konusunda yeni bakış açıları sunabileceği düşünülmektedir.

Sonuç

Konuşma kaygısı yaşayan bireyler, kaygılarının farkındadırlar ve bu durumdan rahatsızlık duyarlar, ancak bu duyguları kontrol altına alamamaktadırlar (Yıldırım, 2015). Öğretmen adaylarının çoğunun kaygı yaşadığı görülmektedir, ancak ilginç bir şekilde, konuşma kaygısı ölçeğine göre kaygı yaşamadığı halde kaygı yaşadığını düşünenlerin oranı oldukça yüksektir. Topluluk önünde konuşma kaygısı hisseden insanlar genellikle sorunu kendi kişiliklerinde ararlar ve olumsuz düşüncelere kapılırlar. Bu durumu düzeltmek için ilk adım, kendilerini bu olumsuz duygu ve düşüncelerden uzaklaştırmak ve dil becerilerindeki zorlukları çözmektir. İnsanlar genellikle bu olumsuz iletiden kaynaklanan sorunları doğru bir şekilde tanımlayamazlar ve bu nedenle kendilerini bu düşüncelerden soyutlamalıdırlar (Yaman & Suroğlu-Sofu, 2013).

Bedensel ifade, duyguların ve etkili iletişimin temel destekçisidir. Çünkü konuşma sırasında içeriğin yanı sıra konuşmacının diksiyonu, ses tonu ve kelime seçimi gibi unsurlar da önemlidir. Ayrıca, beden dilinin gücü içeriğin anlamını vurgulamada da belirleyicidir. Ancak, bu gücü doğru ve uygun şekilde kullanmak gereklidir (Kurudayıoğlu, 2003). Öğretmen adaylarının konuşma becerilerini geliştirmek için en yaygın başvurdukları yöntemlerin kitap okuma ve sosyal etkileşim olduğu görülmektedir. Uçgun'un çalışması, kelime dağarcığının yetersizliğinin konuşma hatalarından biri olduğunu belirtmiştir. Bu durum, öğretmen adaylarının kaygılarını gidermek için kullandıkları yöntemlerin, kendilerini geliştirme yolunda doğru adımlar attıklarını göstermektedir. Ayrıca, çeşitli eğitimlere katılan öğretmen adaylarının da olduğu gözlemlenmiştir. Konuşma yeteneği doğuştan gelir ancak etkili ve doğru konuşma, eğitimle edinilen bir beceridir. Etkili iletişim becerilerinin geliştirilmesi, bireylerin toplum içinde başarılı bir şekilde iletişim kurmaları açısından büyük öneme sahiptir (Kurudayıoğlu, 2003). Bu bağlamda, öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Bir öğretmenin öğrencilere etkili iletişim becerilerini kazandırabilmesi için öncelikle kendi kaygılardan arınmış olması gereklidir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu, kendilerini geliştirmek için çeşitli yöntemlere başvurduklarından, bu durum öğretmenlik

mesleğinin geleceği ve yetiştirilecek yeni nesiller açısından öğretmenlerin kişisel gelişim konusunda özverili davrandıklarını ortaya koymaktadır. Bu süreç, öğretmenlerin sadece öğrencilere bilgi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda iletişim becerilerini güçlendirmek, özgüveni artırmak ve öğrencileri topluma daha etkin bir şekilde entegre etmek adına çaba sarf etmelerini gerektirir.

Öğretmen adayları, konuşma kaygısının öğretmen-öğrenci ve öğretmen-veli ilişkileri açısından olumsuz etkilere yol açabileceğini ifade etmişlerdir. Onların bakış açısına göre, sınıf ortamında en büyük sorunlar genellikle öğrencilere bilgi aktarma ve onlarla bağ kurma konularında ortaya çıkabilir. Eğitim ve öğretim uygulamalarının temelinde konuşma becerisi yer alır. Kısacası, iletişimde en önemli araç konuşmadır (Kurudayıoğlu, 2003). Öğretmen adaylarından alınan görüşler de bu durumu doğrulamaktadır. Öğretmenin ders sırasında çeşitli sebeplerle kaygı yaşaması; etkili ve heyecanlı bir şekilde konuşmaması, öğrencilerin dersi verimli bir şekilde dinlemesini ve aktif bir şekilde katılımını engelleyebilir (Katrancı & Kuşdemir, 2015). İletişimdeki en temel unsurlardan biri olan konuşmanın, kaygıdan etkilenmesi, iletişimi doğrudan olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle öğrencilerin bu durumdan etkilenebileceği düşünüldüğünde, bir öğretmenin kendi kaygılarıyla başa çıkması önemlidir. Bu noktada yapılacak her türlü çalışma, eğitim-öğretim süreci için büyük bir değere sahiptir. Adayların bu konuda farkındalık kazanması, sorunun çözümüne olumlu katkı sağlayabilir. Bu sebeple, öğretmenlerin kendi kaygılarını yönetme becerisini geliştirmesi, sınıf içinde daha sağlıklı iletişim kurmalarına yardımcı olabilir.

Öğretmen adaylarının konuşma kaygısını azaltmaya yönelik görüşler incelendiğinde, öğrencilerin daha aktif olmalarının teşvik edilmesi, uygulamalı derslere, çeşitli kurslara ve etkinliklere katılımın teşvik edilmesi öne çıkan öneriler arasında bulunmaktadır. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının üniversiteden beklentileri arasında pratik deneyimlerin ve etkileşimli programların yer alması önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, öğretmen adaylarının içsel motivasyonlarını artırma konusundaki görüşler de dikkat çekmektedir. Gerginlikle başa çıkma noktasında, bireylerin kendilerini rahat hissedebilecekleri etkinliklere yönelmeleri, şarkı dinleme, yürüyüşe çıkma, kitap okuma ve nefes alıp verme antrenmanları gibi yöntemlerle stresi azaltmaları önerilmektedir. Bu bireysel uygulamaların, öğretmen adaylarının konuşma kaygısıyla baş etmelerine yardımcı olabileceği düşünülmektedir (Topçuoğlu Ünal & Özden, 2018).

Tüm bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının görüşlerinin literatüre uygun olduğu ve üzerinde durulması gereken önemli bir sorun olarak ele alınması gerektiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Eğitim sürecinin başlangıcında, öğretmenlerin rol alarak birçok kişilik ve davranış özelliğini geliştiren öğrencilerin sağlıklı bir şekilde topluma kazandırılmasında önemli bir rol oynadığı vurgulanmalıdır. Bu nedenle, öğretmenlerin olası olumsuz özelliklerinin öğrencilere yansıtılabileceği unutulmamalıdır. Öğretmen adaylarının karşılaşılabileceği sorunlara çözümler üretmek için yeni araştırmalar ve çalışmaların yapılması, eğitime katkı sağlayacaktır.

- Öğretmen adaylarının ödevlendirme süreçleri, daha fazla sunum ve anlatım odaklı bir şekilde düzenlenebilir.
- İletişim ve konuşma becerilerine yönelik seminer, eğitim ve konferanslar düzenlenerek öğrencilerin bu etkinliklere aktif katılımı teşvik edilebilir.
- Öğretmen adayları, sosyal etkileşim için öğrenci kulüpleri ile iş birliği yaparak farklı sosyal çevrelere yönlendirilebilir.
- Öğrencilerin derse katılımları ve konuşma istekleri, söz istemelerine bakılmaksızın teşvik edilmelidir.
- Olumsuz düşüncelerle başa çıkma konusunda öğretmen adaylarına rehberlik hizmetleri sunulabilir.

- Öğretmen adaylarına yönelik lisans dersleri, konuşma kaygısını azaltmaya yönelik drama gibi farklı teknikleri daha sık içerecek şekilde düzenlenebilir.
- Eğitim fakültelerinde konuşma becerisi odaklı dersler, bu konuda daha fazla bilgiye ihtiyaç duyan bölümlere eklenerek veya mevcut bölümlerde ders saatleri artırılarak güçlendirilebilir.
- Öğretmen adaylarının anlatım tecrübelerini geliştirmek amacıyla öğretmenlik staj uygulamalarının süreleri artırılabilir.

Kaynakça

- Akkaya, A. (2012). Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 405-420.
- Arslan, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin "Topluluk Karşısında Konuşma" İle İlgili Çeşitli Görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği). *Turkish Studies*, 221-231.
- Ayres, J., & Hopf, T. (1993). *Coping with speech anxiety*. Norwood, New Jersey: Ablex Publishing Corporation.
- Burkovik, Y. (2009). *Kaygılanacak ne var!*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Celep, C. (2002). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çayak, S., Ergi, D.Y. (2015). Öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 6(11), 59-77.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207-237.
- Çodur, H. (2019). Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygı Düzeyleri İle Yaşam Becerileri Arasındaki İlişkinin Fiziksel Aktviteye Katılım Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çuhadar, C., Özgür, H., Akgün, F., & Gündüz, Ş. (2014). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ve iletişimci biçimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 295- 311.
- Deringöl, Y. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 23-36.
- Engin, O., Aydın : (2010). The role of a teacher in classroom inter communication. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(16), 1-14.
- Gallego, A., McHugh, L., & Panttonen, M. (2021). Measuring public speaking anxiety: self-report, behavioral, and physiological. *Behavior Modification*.
- Gömlüksiz, M. N. Ve Kan, A. Ü. (2012). Eğitimde duyuşsal boyut ve duyuşsal öğrenme. *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic* 7 (1).1159-1177.
- Kartal, M. (2019). *Beden Eğitimi Ve Spor Bölümü Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygısı Ve Kültürel Zekâ Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Katranç, M., Kuşdemir, Y. (2015). Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi: Sözlü Anlatım Dersine Yönelik Bir Uygulama. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 415-445.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuş becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 287-309.
- Küçükbayrak, H. (2021). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Melanlıoğlu D, Demir T. (2013). Türkçe öğrenen yabancılar için konuşma kaygısı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*,;6(3):389-404.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). T. C. Resmî Gazete, 14574, 24 Haziran 1973.
- Özdemir, G. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile konuşma kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi: Niğde İli Örneği. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Niğde;1-22.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 7(2) , 927-937.
- Sofu, MS. (2012). Öğretmen adaylarının konuşma kaygısı. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya,;1-19.
- Temizyürek, F., Erdem İ., Temizkan, M. (2017). Konuşma eğitimi: Sözlü anlatım. Ankara: Pegem Akademi.
- Tolun, K., Güvey Aktay, E. (2020). Primary school teacher candidates' speaking anxiety. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 86-98.
- Tomul, E. (2012). Sınıfta öğretmen-öğrenci iletişimi içinde etkili sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Topçu, N. (2016). Türkiye'nin maarif davası (6.bs.). Ankara: Dergah Yayınları.
- Topçuoğlu-Ünal, F., & Özden, M. (2018). Diksiyon ve konuşma eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Uçgun, D. (2007). Konuşma eğitimini etkileyen faktörler. *Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2007/1), 59-67.
- Ünal, F. (2016). Lise öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygısı ile yabancı dil öğreniminde motivasyon tutumlarının incelenmesi. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul*.
- Vatansever-Bayraktar, H. (2014). Eğitim ortamında öğretmen öğrenci iletişimi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18), 262-285.
- Yaman, H., Suroğlu Sofu, M. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(17), 41-50.
- Yıldırım, B. (2015). Fen bilimleri öğrenme kaygı ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 33-41.
- Yirci, R., Kartal: E., Özdemir, T. Y., Karaköse, T., & Kocabaş, İ. (2018). The adaptation and validation of the Turkish version of the Personal Report of Public Speaking Anxiety (PRPSA). *Revista Electronica De Investigacion Educativa*, 20(4), 62-71.
- Yüksel, G. (2001). Öğretmenlerin sahip olmaları gereken davranış olarak sosyal beceri. *Milli Eğitim Dergisi*, 150.
- Yüksel, G. (2007). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. Ankara: Nobel Yayıncılık.